

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Clericii nostri.*)

— Dureri innăbușite. —

Cu acest titlu a apărut în „Unirea” un articol, în care — pornind din „cazul dela Ungvár” — se manifesta părerea legitimă, să fie scoși toți clericii români din Seminariile catolice ale țării, în cari au parte de atâtea umiliri și vexări, rămânând, ca de aici înainte, să se trimită (afară de Roma) doar în Seminariul Central din Budapesta, unde se pregătesc mai ales pe cariera științifică.

A fost acela un articol scris cu multă durere și amărăciune sufletească, — pentru cele petrecute la Ungvár și mai înainte la Orade. — Se propuneau în e soluții fericite, — s'a trecut însă cu vederea acolo un lucru foarte elementar: rămână și pe mai departe cei 15 clerici în Seminariul Central, însă creze-li-se o viață suportabilă și să li-se asigure puțința unei dezvoltări firești și din punct de vedere bisericesc-românesc.

Căci altmintea — vor ieși din acel Seminar tineri cu bune pregătiri teologice, însă cu slabe idei despre luptele și străduințele noastre bisericești de acum și din viitor, și mai ales cu o foarte dubie conștiință națională.

Dacă până acum a ieșit de acolo o gardă aleasă de bărbați, — luptători ai bisericii noastre, — este a se mulțumi faptului, că pe lângă folosirea frumoasei biblioteci românești, ce și-au îmbogățit-o prin simțul lor de jertfă, — au fost a-

măsurat împrejurărilor, — în eri cita poziție de-ași putea forma sufletul românesc, având contact cu lumea românească, cu ideile ce se frământă la noi, și mai ales punându-se pe baza unei rezerve cumpătate față de orice contact și influență străină, ce ar fi putut să falzifice, să molipsească feliul de a vedea al tinerilor leviți din acel Seminar.

Ba sunt și cazuri, că tineri de ai nostri, cu grai românesc pocit și mentalitate bolnavă, ajunși acolo de prin gimnaziile ungurești din Orade, Sătmar etc. în cei câțiva ani petrecuți în Seminariul Central, și-au putut însuși — prin contactul cu colegii români, prin o conștie educație din partea acelora — o limbă mai suportabilă și un mod de gândire românesc!

Astăzi însă, situația în acel Seminar e schimbată! Și socotesc chestia aceasta destul de serioasă, pentru că să poată preocupa forurile noastre competente și opinia publică românească în fața situației, ce li-se crează clericilor noștri în Seminarul Central, care pe încetul devine și pentru români, ceea ce e deja de mult pentru teologii ruteni, slovaci și șvabi trimiși acolo: o pepinieră de maghiarizare.

Pe vremuri, Sem. Central era cunoscut ca un institut destul de tolerant, în care — de 40 de ani încoace — au putut să-și facă studiile netulburate generațiile de clerici români trimiși din cele patru dieceze unite. — Acum însă, după evenimentele dela Orade, Hajdudorog și Ungvár, li-se creiază românilor din Sem. Central situații cât se poate de grele, încât nu-și mai pot innăbuși durerile, ci se simt necesități să apeleze la episcopi, la noi, înaintașii lor, și la opinia noastră publică.

Oprindu-li-se încă din anii trecuți orice contact cu studentimea

românească, unica mângâiere o mai aveau în jurnalele și revistele trimise gratuit din partea redacțiilor, cari le înțeleg situația; anul trecut însă li-s'au confiscat toate foile și revistele — excepție dela o vreme „Unirea”, — cercând să-și justifice purtarea cu o ordinațiune venită de sus, căreia însă i-au dat o astfel de interpretare, încât *numai clericii români au fost cei păgubiți*. Li-au rămas așadară ziarele și revistele ungurești, cari știm, că prezintă totdeauna pe români și străduințele lor culturale în o lumină scandalos de „favorabilă.”

Li se mai impută, că nu întonează cu ceialaltă cântări ungurești-naționale, și li-se iea în nume de rău faptul, că își folosesc în conversație și își cultivă limba românească și se interesează de viața culturală românească și de problemele bisericii lor.

Și toate aceste atunci, când primarele Csernoch — în o vorbire către teologii din Central — a legat la inimă tinerilor leviți, ca pe lângă chestiile de știință teologică, ori bisericești, să se nizuiască a fi în curent și cu alte chestii dela ordinea zilei, cu viața socială-culturală, — ba chiar și politică, — pentru că în veacul al XX-lea el n'are lipsă numai de teologi-preoți cu știință, cari în viață să stea închiși între patru pereți.

Se înțelege, că pe atunci teologii unguri au la îndemână 3—4 biblioteci mari, au reviste și ziare din belșug, au contact cu lumea lor bisericească, au toate posibilitățile unei dezvoltări în direcția indicată de corifeii lor și se însuflețesc până la beție pentru idealul lor, ce — își dau silința — să-l impună și românilor din acel Seminar.

De altă parte se caută modalități, cum ar putea fi staviliți ai noștri dela însușirea unei culturi ro-

*) Am primit acest articol din peana unui bărbat al nostru — încă înainte de a se fi putut cunoaște planurile adevărat diabolice ale Superiorității Sem. Central. — Il publicăm fără de nici o schimbare, căci lămurește mult situația din acel Seminar și se dau prin el informații sigure și adevărate publicului românesc. (N. Red.)

mânești prin biblioteca ce biet le-a mai rămas, iar — după cum aflui din izvor sigur — pe toamnă se pregătesc din partea Superiorității paragrafi întăriți de primăte, prin cari vor căuta să le oprească folosirea graiului părintesc,*) să interzică ori ce convenire între 2—3 români, apoi — ce mai știi — să sigileze ușa salei lor de bibliotecă, — și în sfârșit — fapt pozitiv! — să-i constrângă a se înscrie la *Societatea literară-maghiară a teologilor lor*, de care înaintașii s'au putut ținea departe — ca de o ciumă — timp de 40 de ani!

Fiindcă privitorilor de departe li-s'ar părea — poate — inofenzivă aceea societate străină, — carea însă ar însemna *moartea sufletescă pentru generațiile românești viitoare* din acel Seminar, — dau în traducere românească pasagii din istoricul societății lor: „Școala bis. literară-maghiară a teologilor din Bpesta, 1874—1909“. Din acelea se poate vedea, că ținta societății lor nu congruează de loc cu spiritul, de care trebuie să fie conduși clericii noștri, dacă voiește biserica unită să le aibă folosul în viață.

Fiind vorba de începuturile „Societății maghiare“ sau a „Clubului maghiar“ de acolo, se zice: „Teologii în însuflețirea-le patriotică au hotărît, că vor contribui și ei — după puteri — la mișcarea pentru cultivarea limbii maghiare spre înaintarea națiunii“ (pag. 8, opul citat). . . „Insă teologii de naționalitate străină au aflat de primejdioasă însuflețirea patriotică a soților unguri... Au conziderat ca perete despărțitor societatea formată pentru cultivarea l. maghiare, ca una care grupează în două partide pe teologii din institutul, în care trebuie să se sălășluiască dragostea“ (pag. 12.)

Primătele J. Sczitovszky le-a permis înființarea Societății, cu condiția însă, ca să se cultive numai literatura bis. și să-și i-a titlul general: „Școala bis.-literară“, în loc de „Școala exercitivă maghiară“ (o. c. pag. 21).

Să înțelege, că teologii unguri s'au opus chiar și superiorilor, cari — pentru pace — au hotărît ca în Soc. să se folosească deopotrivă și l. latină... „Prin asta nici decât nu s'a realizat dorința teologilor, a căror

gând a fost să înființeze *exclusiv* o școală maghiară... punând cultivarea teologiei numai pe planul al doilea, și *pentru* dezvoltarea și îmbogățirea l. maghiare. *Asta le-a fost ținta principală*, toate celelalte numai accidentale“... (pag. 22). Ori ce nizuintă a Superiorilor de a introduce și pe teologii străini în Școală — permițându-le l. latină — s'a isbit de rezistența pasivă a micilor șoviniști, cari totdeauna întrebuintau numai l. maghiară, și chiar în o ședință proximă au hotărît, că pe toate edițiile și actele Societății vor pune titlul complet: „Școala maghiară-bisericească-literară“, *pentru scoaterea în relief a adevărului ei caracter*“ (pag. 22, o. c.)

Se poate vedea deci bine ținta lămurită a „Școlilor maghiare“. De altcum cetitorii vor ști, că în fiecare Seminar latin din Ungaria este câte o atare „Școală maghiară“ în cari mai capătă educație patriotică și clericii slovaci și șvabi. — Tot asemenea și „Școala“ noastră. Activitatea și-o inaugurează și o încheie prin înțonarea Himnului, — în ședințele-i restrânse se i-a ținuta față de românii „fără cultură“, se dau premii membrilor pentru cele mai reușite, zi: cele mai bombastice vorbiri în spirit național, etc.

E de înțeles dară, că clericii noștri conzideră de cea mai mare rușine, primejdie și nenorocire, trebuința de a se înscrie la o atare Societate, dacă nu baremi din conziderare pentru păstrarea și pe mai departe a unei frumoase tradiții îndreptățite de 40 ani, atunci cel puțin de grija generațiilor viitoare, cari vor ieși de acolo cu suflete hibride, oameni, cari nu vor fi orientați în rostul vieții *noastre* bisericesti, cari vor ști — poate — să scrie o frumoasă limbă unguerească, — vor fi însă de foarte puțin folos științei teologice românești, ori vieții noastre culturale în genere. Iar noi de astfel de oameni n'avem lipsă!

Și să nu se uite, că e mare deosebire între Pesta și Roma, între spiritul șovin și îngust, ce se plantează aici, și între spiritul larg și universal de acolo; aici orice dispoziție, prin care se pune piedecă cultivării și dezvoltării în direcție românească, e cu o cale un atentat la conștiința națională și un pas mai departe pentru a li se impune o mentalitate, cu care ei nu se pot împăca nici odată.

Trebuie făcuți să înțeleagă odată, că noi ne trimitem pe cei mai buni tineri ai noștri în Central, pentru ca să învețe teologie, nu pentru a fi șicanati și siliți să se îmbibe de idei, ce nu ne convin, și să fie știrbiți în cele mai elementare condiții de viață românească, la care au drept indispușabil.

Căci — după cât știm — cu totul alte planuri și gânduri a avut împăratul Francisc, când — la 1804 — reorganizând Sem. din Pesta, a dat drept tuturor naționalităților din Ungaria — să-și trimită tineri acolo!

Și am nădejdea, că opinia publică românească va ști de aci înainte să se intereseze mai cu deamănuntul de viața tolerabilă ori intolerabilă a clericilor noștri din Central, cu deosebire îmi pun nădejdea în frumoasa „salbă“ de bărbați ieșiți în decursul anilor din acel Seminar, cari toți — la ieșire — *promit sprijin celor rămași*, ca unii, cari le înțeleg situația... Dintre aceștia, unul ține azi cărja arhierescă (la Lugoj), iar în arhidieceză avem 2 canonici, 6 proto-popi, sunt 11 profesori, și o frumoasă cunună de preoți — „oláh popák“ — a căror cuvânt cumpănește ceva și la Superioritatea Seminarului — după cum s'a mărturisit odată.

Apelez la episcopii noștri — în interesul clericilor români din Central, — rugându-i, să le ia în *apărare cauza* și să le *exopereze acolo* — cu anul viitor — condiții mai prielnice de trai românesc. Căci în situația de azi sunt cu adevărat „copiii nimănu“*).

Un „bătrân“ centralist.

In numele culturii maghiare. In zilele acestea s'a înființat în Budapesta societatea generală a studenților maghiari numită: *Országos magyar népművelődési egyesület* — societatea unguerească culturală regnicolară. La adunarea de constituire au luat parte delegații *școlilor medii* din mai multe orașe. S'a accentuat primejdia ce amenință statul maghiar pe urma agitațiilor naționalităților și teroarea acestora în — școală. S'a relevat așadar necesitatea societății de mai sus, a cărei scop va fi — denunțarea patrioților răi. Prezident al acestei vrednice societăți a fost aclamat Rákosi Jenő directorul lui Bud. Hirl., iar prezident de onoare Iankovich Béla ministru de culte. Societatea își va începe activitatea binefăcătoare deja în anul ce vine.

*) In regulamentul de până acum al celui Seminar — se află acest paragraf: „alumni hujus Seminarii in conversatione untuntur linqvis patriae.“

*) De atunci — au apărut faimoasele „puncte“, cari îndreptătesc întru toate temerile din acest articol, ba încă se ia calea ori cărei buneînțelegeri. (N. R.)

Nou partid politic. De când fracțiunile partidului 48-ist s'au unit într'un singur partid sub conducerea contelui Károlyi Mihály, a rămas contele Andrassy cu programul său 67-ist de sine. Isolat astfel Andrassy se hotărîse a grupa în jurul său pe puținii, cari stau pe baza unui program 67-ist și nu aparțin partidului guvernamental. Programul contelui Andrassy se poate rezuma: întărirea elementului maghiar cu toate mijloacele, desnaționalizarea neamurilor de altă limbă și privilegiile deosebite nemșilor. În tabăra lui s'au și adunat câțiva conți și gentri din Ardeal, cari așteaptă dela Andrassy restaurarea vremilor vechi și a privilegiilor.

Cuvântul ultim.

Asupra planurilor, pe cari le urmărește România în noul războiu balcanic, un corespondent de ocazie ne comunică interesante amănunte, pe cari le dăm la doriunța dsale cu rezerva cuvenită. Notăm că corespondentul nostru e în măsură a cunoaște pe deplin fazele, prin cari trece războiul balcanic și indeosebi situația României în legătură cu acest războiu.

— În zilele trecute, scrie corepondentul, am avut o lungă convorbire cu un diplomat, care îmi comunică lucruri vrednice de remarcat. Se știe, zise diplomatul, că România în fața războiului bulgaro-sârb, își susținuse libertatea de acțiune. Procedura țării românești produse o oarecare iritație în cercurile înalte Vieneze, căci monarhia Austro-Ungară caută demult baza unei înțelegeri cu Bulgaria. O alianță austro-ungară-bulgară este indeosebi pe placul cercurilor guvernamentale maghiare, ceea-ce în politica externă austriacă însemnă ceva. Natural că, declarația hotărîită a guvernului român s'a considerat la Viena cât se poate de inoportună.

Monarhia a intervenit așadar la guvernul bulgar, ca să cedeze pretenziunilor române.

Ce s'a petrecut apoi se va vedea încurând. Cercurile diplomatice sunt azi în clar cu planurile României, pe cari le aproabă atât puterile triplei alianțe, cât și puterile triplei înțelegeri.

Regele Carol a zis, că în războiul actual România va avea ultimul cuvânt. În prevederea-înțeleaptă suveranul și-a rezervat acest cuvânt acum pentru faza ultimă a războiului balcanic. Mărul de ceartă e Macedonia. Fiecare: bulgar, sârb, grec, și-o pretinde pentru sine, căci fiecare crede, că are mari interese naționale și de stat, ca să pună mâna pe aceea bogată țară, a cărei locuitori aparțin tuturor naționalităților, și trăiesc într-o amestecare fără păreche: bulgari, greci, sârbi, albanezi, turci, cuțo-vlahi și alte neamuri. Pentru pământul acesta se vor certa aliații chiar și în cazul, dacă ar ieși bulgarii învingători din luptă, căci nici când nu ar înceta grecii și sârbii de al pretinde pe seama lor. E natural, că o cucerire bulgărească aci, însemnă războiul de mâne, în peninzula balcanică ceea-ce nu poate să fie pe placul Europei. Macedonia sârbească nu ar fi pe placul Austriei, iar Grecia nici nu poate avea aspirații asupra întregului pământ, locuit în mare parte de alte neamuri.

E lucru împedat, că Macedonia trebuie să fie țară independentă, care împreună cu

Albania să constituie un stat nou pus sub protectoratul Europei, cu capitala în Salonic. Ideea aceasta preocupă de mult diplomația Europei și România care era foarte bine informată asupra intențiilor marilor puteri, se poate considera ca un mandatar al Europei.

Acesta e motivul, că România nu s'a declarat pentru nici unul din statele beligerante.

Când deci regele Carol a spus că România va avea cuvântul ultim în noul război balcanic, a spus prin aceasta că pretenziunile teritoriale ale României față de Bulgaria, cad deja pe planul al doilea, căci scopul României e în primul rând: crearea noului stat balcanic, Macedonia-Albania. E aceasta în interesul echilibrului balcanic și al păcii europene. Bulgarii probabil vor învinge pe sârbi și li vor constringe ca să evacueze Macedonia. Iar pe aceștia li vor sili armatele române ca se abzică de Macedonia...

În fine România va încorpora întreg cvadrilaterul împreună cu orașele Rusciuc, Șumla, Varna, căci de un popor neastâmpărat, cum sunt bulgarii, vor avea destule motive să se teamă în viitor.

Statute

pentru înființarea de bănci populare.

Zilele trecute mi-a venit în mână dela comitetul central al „Asociațiunii“ statutele pentru înființarea însoțirilor. În aceasta broșură se dau toate îndrumările pentru mișcarea cooperativă, care la noi abia acum începe să mijiască. Donațiunea marelui mecenat Vasile Stroescu a pornit un început serios de tovarășii la sate, ca să vină în ajutorul economilor noștri. Cred că e bine să fie cunoscute în cercuri cât mai largi, îmi iau voe deci a vă ruga de puțină ositalitate.

De câte ori vorbiam cu cineva despre însoțiri, cu un fel de neîncredere și îndoială ziceau: poporul nu pricepe, e neîncredător, cu greu să pot realiza. Cei pricepători erau de altă părere. Statutele din chestiune țin seamă de greutățile și pedecile cari le întâmpină și toate așa sunt întocmite ca să se poată realiza, trebuie numai studiate nițel.

Nu s'ar putea zice că poporul e străin de însoțiri, căci vedem câte 3—4 inși cumpărându-i mașini de sămănat, de săpat cucuruzul stropitoare de vie etc. Superioritatea noastră bisericască de multă vreme și în repetite rânduri a îndemnat prin cercularele date, ca poporul să formeze fonduri de bucate pentru ajutorarea bisericii și a școlilor. Aceste îndemnuri au prins și în cele mai multe locuri au avut și au un rezultat îmbucurător. Toate aceste însoțiri adevărate. Acum însă ținând cont de cursul lumii, trăim în lumea banului, e de lipsă ca să începem însoțiri de bani.

Las că fondurile de bucate în lipsa unui regulament, și fiind unele și fonduri private între 10—20 oameni, nu prea au ținut seama de regularitate și punctuositatea recerută, încât de multe ori au perit interesele și capitalul. Statutele de față vreau să dea însoțirilor forma egală. În scurtă vreme formându-se biroul cooperativ vor avea și controla atât de necesară. Pre lângă aceea fondurile de bucate le sporea sărăcimea,

banii însă se pot învărti în ziua de azi și de românii noștri mai cu pricepere.

Formarea însoțirilor să poate face din cvote de câte 20 cor. și taxa de membru 2 cor. cari să pot plăti și în mai multe rate. Nu trebuie rugat nime cu pălăria în mână ca să se înscrie de membru. Încep 20 membrii, garantează cvota de zece ori și bunul mers al lucrului va atrage în scurtă vreme pe toți. Cutare abzice, își primește cvota, nu și partea din fondul de rezervă. Cu timpul încurg depuneri, cari poate altcum stau în ladă fără nici o dobândă. Fiecare biserică are un capital de bani depus și bucate. Aceste capitale se pot depune la însoțire. Însoțirea având drepturile legale, va avea aceeași garanția până la suma stabilită, ca oricare bancă din lume, să poate pune în legătură chiar și cu banca Austro-ungară. La biserici după depuneri mai mari în loc de 5% poate să dea și 8% și totuși mai rămâne ceva și însoțirii. Ce să mai zic de banii din America, pre cari bani câștigați cu multă trudă li șterpelește câte un bancher de nici urma nu rămâne.

Operațiunile la început vor fi mici împrumuturi, dacă se întărește se fac întreprinderi sigure, potrivite locului unde se află.

Iată deci un teren de muncă pentru toți aceia, cari voiesc din inimă binele și propășirea poporului, nu numai preoți și învățători în spatele cărora dedați suntem să aruncăm toate relele dela sate. Noi trebuie să trăim prin noi, dela nime nimica luând dar apărând ce e al nostru cu scumpătate. Aceasta e calea pre care trebuie să mergem în viitor, dacă voim să prosperăm. Prin însoțiri vom îmbunătăți starea materială a economului și ne vom ajutama biserica și școala.

Socot de sosită vremea, ca generația de acum fără zăbavă să se pună pe lucru și să realizăm ceva din mult discutatele chestii sociale actuale.

De încheiere doresc ca statutele amintite să se trimită fiecărui cărturar român.

Nicolae Platon
preot gr. cat.

Cronici Bucureștene.

— Dela corespondentul nostru particular. —

Ziua de 20 Iunie st. v. 1913 va fi în istoria României și a întregului popor românesc începutul unei vieți mai demne de un poper de 14 milioane. România a știut să-și calce pe inimă în momentele cele mai norocoase, și de aceea a lăsat pe bulgari să-și facă mendrele în contra Turcilor, deși o singură mobilizare a noastră dădea un curs cu totul altul războiului. Puterile mari au asigurat pe Români, că vor îndrepta nedreptatea dela Berlin, asigurându-le o graniță omenească în sudul Dobrogei. Din o linie s'a făcut un punct, și Bulgarii își bat joc de noi și la delimitarea Silistrei, apoi frații noștri din Macedonia își pierd viața și avutul din pricina bandelor bulgărești. Nu vă mirați deci, că ne-am pierdut și noi răbdarea, și bătrânul nostru rege cu inimă tinăra a iscălit decretul de mobilizare generală a întregii armate.

De astă dată nu mergem alături de Austria. Manifestația alor 40,000 de oameni

În contra Austriei nu are nimic a face nici cu guvernul nici cu războiul, însă, după ce Austria sprijinește atât de fățiș pe Bulgari, pe cari noi nu-i putem lăsa să le mai crească pofta, România trebuie să iasă din neutralitate, și să asigure liniștea ei și a celorlalte țări din Balcani; cari, la o eventuală mărire neașteptată a Bulgariei, nu ar mai fi sigure de pace nici un moment. Nu suntem alături de Austria, nici în contra ei, însă suntem alături — fără nici un pact — de Rusia, Franța și Germania, lucru firesc că și alături de Italia, cu care strângem legături tot mai intime. Fiind în contra bulgarilor, sprijinim pe Sârbi.

Daneff, care se credea cel puțin un Napoleon, duce Bulgaria la mal. De un an de zile aproape toți bărbații acestei țări sunt sub arme, iar câmpiile cele neroditoare ale Bulgariei, cari au nevoie de lucrare sdravănă, părăginesc, și sărăcia se întornează în toate părțile, iar braț la braț merg bolile molipsitoare. Rusia a ajutat pe Bulgari cu munițiuni, trimițându-le și zeci de mii de soldați, însă brațe pentru munca câmpului nu le-a dat nimeni. De aceea s-a revoltat soldații, cari acum trăiesc în mare mizerie, și dacă pot numai, trec Dunărea, și se predau autorităților noastre ca dezertori. Ne vor prinde bine la munca câmpului în locul celor cari pleacă. — De altfel proprietarii noștri sunt liniștiți. Se mobilizează numai 750,000 și așa mai rămân destui la munca câmpului. Chiar de am mobiliza un milion, și suntem în stare să o facem, țara n'ar suferi lipsa de bărbați la agricultură, cum o simt Bulgarii.

O însuflețire ne mai pomenită stăpânește toată țara. Pare că ni-s'a luat o piatră de pe suflet, când am văzut, că guvernul e în stare să facă un lucru așa de mare în contra dorinței Vienei, care ne-a dat totdeauna directiva, pe care noi urmându-o cu pietate tradițională, regele nostru căpăta dela Austriaci o diplomă de bună conduită: „Carol cel înțelept“.

Când vom intra în Bulgaria, și ce vom ocupa nu se știe. Acestea sunt secretele statului major, în fruntea căruia e talentatul general Averescu, stând în fruntea armatei ca generalisim prințul Ferdinand, poate cel mai bun militar în toată Europa. Vom ocupa, așa vorbește toată lumea. Bulgaria nu va fi în stare să țină piept cu România nici odată, cu atât mai puțin acum. De aceea se crede, că Bulgarii nu se vor opune, ori numai de formă. Astfel se va ocupa ușor, căci nici Austria, nici Rusia nu vor intra în acțiune, nedorind războiul european.

Acum își arată Românașii noștri sufletul. Voluntarii se înscriu cu droaia, asemenea și cei scutiți de miliție. În fruntea lor sunt cei mai de seamă bărbați de stat, ca Ionel și Vintilă Brătianu, Nicolae Iorga și alții. Ardelenii, supuși ungari, încă își arată dragostea de neam, înscriindu-se în armata română. E și lucru firesc, doar sângele apă nu se face, și Românul ori unde ar fi, tot Român e, și trebuie să aibă dragoste față de țara românească.

Cu ziua de 22 Iunie trenurile circulă mai rar, cele de marfă și personale sunt

sistate cu desăvârșire, și circulă numai acceleratele, în fiecare parte numai unul pe zi. De aceea cine știe, la ce vitejii a condus Dumnezeuul părinților noștri armata română, când vor cădea aceste rânduri sub ochii cetitorilor.

Delateiu.

Sinodul extraordinar al districtului „Arieș“.

S'a ținut în parohia Ghiriș, la 23 I. c. Prezenți 11 preoți și aproape toți membrii senatului școlar protopopesc.

Obiectele de desbatere au fost:

1. Proiectul legii pentru cvinvenale, și 2. Hotărîre cu privire la susținerea școlilor noastre pe urma legii nouă școlare.

În jurul primului obiect discuția a fost scurtă. Pe urma faptului că numitul proiect a trecut desbătut și primit de ambele case, sinodul a luat hotărîrea-concluz:

Primește întru toate, de ale sale, hotărîrile sinodului dela Cluj, cu adausul, că: „de vreme ce proiectul cvinvenalelor preoțești a trecut și prin casa magnaților, și pentru ca să devină lege obligatoare mai resteează singur sancționarea mai înaltă, ceea ce va urma cu siguranță dacă încă grabnic nu vom întreprinde cea mai energică acțiune și cel mai pronunțat protest, sinodul tractului Arieș, roagă pe Exelenția Sa, ca împreună cu Ilustritățile Lor, Episcopii sufragani, în timpul cel mai scurt posibil, să conducă o deputațiune monștră constatătoare din fiecare protopop și câte 2 delegați a-i fiecărui district protopopesc — unul sistematic și altul bienalist — atât la guvernul țării noastre cât și la înaltul Tron, dând expresie nemulțămirii de care suntem cuprinși și protestând în acest chip hotărît, contra acestei legi nedrepte“.

Discuția în jurul obiectului al doilea s'a încins cu mai multă putere; a fost și de o durată mai lungă. Soartea școalelor noastre preocupă mult foarte mult sufletele tuturor celor chemați să grijească de ele. Au luat parte la discuție preoții: Galea (Inoc), Căpâleanu (Vereșmort), Simu (Luna de Arieș). S'a accentuat cu toată puterea imposibilitatea de a ne salva acestea școli. Pe urma discuției temeinice s'a luat hotărîrea că:

Ven. Conzistor, ori mai bine, Exelența Sa să convoace de urgență Sinodul archidiecezan, în care să se ia hotărîrea de a cere ajutorul de stat pe seama tuturor școlilor gr.-cat. În aceiași vreme sinodul tractului Arieș enunță totodată ca concluz, că îndatorește pe fiecare preot, învățător, membrii senatului școlar protopopesc și alți indivizi cu dare de mână, să subscrie câte o obligațiune *cel puțin* 100 cor. pentru fondul cultural; și tot în aceiași vreme în fiecare parohie să se caute mijloacele și căile potrivite pentru înființarea și augmentarea unui fond special cu menirea ca la vremea sa să vină în ajutorul susținerii școlii.

S'a luat cu multă plăcere la cunoștință că învățători Nicoară și Mazere din Luna de Arieș, au semnat fiecare câte o obligațiune de 200 cor pentru fondul cultural.

Pe urmă, s'a ales 2 delegați la congresul din Cluj a bienaliștilor: Iulian Giurgiu parohul Harastășului și Mihail Stef adm.

paroh în Decea. La propunerea unui confrate, din sinod s'a trimis telegrama:

Ilustrității Sale

I. M. Moldovan prepozit
Balázsfalva

Preoții și învățătorii tractului „Arieș“, întruniți în sinod, aducându-și aminte că în această lună impliniți 80 ani de viață, Vă trimit urările lor de bine și deplină sănătate încă mulți ani.

În numele celor prezenți: Gavrilă Pop protopop.

În nădejdea că hotărîrile noastre sprijinite cu multă putere și grabnic de preavenerata superioritate, își vor avea efectul dorit, ședința sinodală s'a ridicat, și cei prezenți, cu aceasta nădejde în suflete, s'au despărțit mai ușurați în fața grijilor ce ne-au cuprins pe fiecare.

Unul din cei de față.

Dela Oradea.

În 3 I. c. s'a ținut concursul diecezan pentru complenirea fundațiilor la ambele internate de băieți, din Oradea și Beiuș. Tot atunci s'a făcut și primirea în clerul tiner; între datele împrejurări însă, dintre 13 recurenți, abia la 4 li-s'a putut încuviința cererea.

Fiind concursul diecezan la noi o adevarată sărbătoare a clerului, au fost de față o mulțime de preoți și tot atâta învățători și părinți interesați, nu numai din dieceza noastră, ci aproape din toată provincia metropolitană. Cu bucurie am revăzut între alții și pe câțiva dintre acei frați, pe cari soartea vitregă i-a rupt pe un timp dela sinul diecezei noastre.

La prânzul festiv, ce să dă din aceasta ocaziune, s'au rostit mai multe cuvântări frumoase, dintre cari remarcăm cuvintele preafrumoase a iubitului nostru Arhieru, care salutând cu toată căldura inimii pe cei de față, n'a întrelăsat nici astădată să ne mângâie și să ne întărească o firmă speranță, că toate năcazurile și toată jalea noastră de acum ni se va întoarce spre bucurie.

Tot în zilele aceste, adevă în 6 I. c. am avut parte și de altă frumoasă sărbătoare diecezană, având loc în aceea zi instalarea solemnă a nou denumiților membrii în Veneratul Capitlu Catedral, împreună cu următoarea promoție gradoală: s'a promovat întru prepozit Capitular Rssmul și Magnif. D. Ioan Butean, întru canonic lector Rssmul și Magf. S. Dr. Florian Stan, de prezinte vicariu general episcopesc, întru canonic cantor Rssmul și Magf. D. Samuil Ciceronescu, iar în locurile devenite în acest chip vacante, întru canonic custode Rssmul și Magf. D. Coriolan Ardelean, și întru canonic școlastic Rssmul și Magf. D. Elie Stan.

Cărora le dorim dela bunul Dumnezeu viață rodnică și îndelungată!

Astfel Ilustritatea Sa Dl Episcop diecezan a ajuns, ca în cei 6 ani din urmă, — a stăpânirii sale binecuvântate de 10 ani din aceasta dieceză, — să reconstrueze din nou întreg Capitlul său Catedral. De Ce Atotputernic, că având în jurul său atâți sfinici

luminați și distinși să poarte încă mulți ani cu glorie și spre izbândă destinele sf. noastre Bisericii și a hunului nostru neam românesc!

Intru mulți ani!

Correspondentul.

Episcopul Hossu în Maramurăș.

9 Iulie 1913.

A trecent 53 ani de când a făcut vizi-tațiune canonică în Maramurăș episcopul de pie memoria a Gherlei Ioan cândva Alexi.

Dacă a fost atunci mare bucuria Maramurășenilor, îndoit de mare este acum când suntem norocoși a primi în mijlocul nostru pe bunul arhieru Dr. Vasile Hossu Episcopul Gherlei.

Nespus de mare este bunătatea și grația Episcopului nostru că sa îndurat a ne cerceta și a face o vizită canonică de 40 de zile călătorind ca un apostol din sat în sat învățând și mângâind și binecuvântând.

Ilustritatea Sa a adus cu sine pe doi canonici Dr. O. Domide și Dr. D. Fabian, pe Dr. V. Moldovan profesori de teologie și cinci clerici.

Ilustritatea S'a a intrat în Maramurăș din districtul Năsăudului dela Romuli trecând peste dealul Setregului la Săcel.

În 28 Iunie, de și a plouat, mii și mii de credincioși s'au adunat la Săcel.

Pe virful Setregului înaintea crucei de la hotar la întâmpinat și binevențat vicariul Tit Bud aproape cu 40 inteligenți mireni și cu preoți și cu 85 călăreți din Săcel.

În capul satului Săcel la întâmpinat protopretorele cercual și Ilustritatea Sa baronul Sigismund Perényi comitele suprem al Maramurășului care chiar în ziua aceea a fost numit secretar de stat.

Ilustritatea Sa Preasf. D. Episcop a răspuns la cuvântările de primire cu vorbe atât de frumoase, atât de alese încât îndată a cucerit inimile tuturor.

Între sunete de treascuni sub porți de triumf asociat de mulțimea poporului a intrat în sat și în biserică cea mare și frumos împodobită din Săcel.

În 29 Iunie s'a sfințit biserică din Săcel cu asistarea alor 30 preoți și popor foarte mult.

Ne-au pătruns cuvântările părințești a Episcopului și a domnilor canonici.

Sum sigur cumcă Cl. Domn Dr. V. Moldovan va da o descriere mai largă a vizitărei acesteia nespus de frumoasă și de mare folos sufletesc pentru preoți și pentru popor.

Din Săcel a mers Il. Sa la Sălișteea de sus și de acolo în jos pe apa Tisei, primit fiind pretotindeni cu banderii, cu aclamări și cu porți de triumf.

Sunt om bătrân, dar însuflețire ca și aceasta încă n'am văzut.

Însă nici nu-i mirare, căci nici Episcop ca Il. Sa Dr. V. Hossu n'am văzut.

Blândeția lui, afabilitatea părințească, iubirea cu care primește pe mic pe mare a cucerit inimile tuturor.

Il. Sa pretotindenea e însoțit de mulțime de popor și 15—20 de preoți.

Apoi ce să zic, despre cuvântările Il. Sale, despre pregătirile lui pie, despre paciința lui îngerească — de a sta în biserică dela 8 ore până la 2 ore după amiază.

Cercetează la căsile lor pe cei morboși, face rugăciuni, deslegări și ori ce funcțiune cu care poate să aducă mângăere

Una ca și aceasta poporul nostru încă n'a văzut.

Apoi sunt admirabile cuvântările d-lui canonic dr. Domide.

Il. Sa bunul arhieru a sfințit și biserică din Dârsana. Și va mai sfinți câteva biserică.

Astăzi face vizitarea canonică în Vad și filiala ei.

În 12 I. c. va sfinți biserică din Dragomirești, apoi va odihni 4 zile la Mănăstirea Moiseiului.

Cu bucurie constatăm, cumcă Il. Sa pretotindenea află rânduială bună, și cumcă până acum nu se vede că ar fi ostenit.

Deie bunul Dumnezeu, ca să petreacă vizitarea întreprinsă în deplină sănătate.

TIT BUD,
vicarul Maramureșului.

Discursul dlui deputat național Dr. Ștefan Cicio Pop cu prilejiul desbaterii asupra proiectului cvincvenalelor.

(Continuare)

Mai cu seamă autoritățile bisericesti sunt chemate a judeca, dacă respectivul preot, atât din punct de vedere al moralei, cât și din alte puncte de vedere corăspunde chemării sale sau nu. Mulțamească-se statul cu atâta; pentrucă dacă el încredințează pe mâna diferitelor autorități și factori necontrolabili stabilirea chestiei, că preotul respectiv e moral, sau nu, sau că corăspunde el chemării sale, ori ba, atunci întreg sistemul acesta de congruă îl zidim pe niște baze de nisip atât de șubrede, încât nimeni n'ar fi în stare nici chiar să-i prevadă efectul și rezultatele. Am zis, că statul se furișează progresiv în autonomia bisericii, când îngăduie acest fel de întregire a venitelor preotești. Am amintit articolul de lege XIV dela 1898, apoi XIII dela 1909, și am crezut că guvernul cu atât mai puțin va lua această dispoziție cu cât însuși contele Tisza a fost acela, care adeseori a combătut-o în esențialul său. Vătămător e §ul 5 al art. de lege XIII din 1909, care zice: (cetește) „Dacă ministru de culte și instrucție publică primește informații oficiale despre aceea, că unele fapte sau neglijențe ale unui preot se bazează pe vre-un ordin dat de autoritățile lui bisericesti pe întreg teritoriul de sub ocărmuirea acelor autorități și dacă respectivul for bisericesc nu-și modifică în decurs de trei luni acest ordin în senzul adresei ministeriale, atunci ministru de culte și instrucțiune publică în caz de vătămăre gravă a intereselor statului, conform punctului citat mai sus: c) din paragraful 22 al articolului de lege XXVII din a. 1907, în înțelegere cu conziliul de

miniștri, va putea detrage congrua preoților de pe întreg teritoriul respectivului for superior bisericesc, pe timpul până când ordinul din chestie al respectivului for bisericesc se va menține în vigoare.

On. cameră! D-voastră, majoritatea de azi și guvernul, ați afirmat cu orice ocazie că, această dispoziție e de un colorit foarte reacționar. Căci cu ce ocaziune a fost luată această dispoziție? Pe când cu ordinul nenorocit al contelui Apponyi, conform căruia în școalele de stat trebuie să se predea religia în ungurește.

Această dispoziție a întâlnit resenzul d-v. al tuturor. Mai cu seamă contele Tisza a zis că aceasta e politică de învrăjpire și o nedreptate, — a recunoscut-o nedreptă. Cu toate acestea d-v. mențineți în întregime această dispoziție umilitoare pentru biserică, pentru autoritatea bisericască și pentru episcopii noștri dar nu păstrați acele dispozițiuni, cari în ce privește îndreptățirea lor rezidă ca principii fundamentale în legea precedentă. Nu numai spiritul legii, ci chiar și enunțarea ei formală declară, că, dacă starea bugetară va permite, atunci se vor mai mări aceste venituri. Nicăiri, în nici o discuție nu a fost vorba despre aceea, că atunci numai cei cu calificăție superioară se vor împărtăși de acestea, iar de cei cu calificăție inferioară nu se va îngriji nimeni.

Cât de nejust e punctul de vedere din care pleacă dl ministru în acest proiect, precum și în comisie, și ce contrast uriaș dați-mi voie să v'o arăt printr'o singură împrejurare. Comisia declară, că pentru aceea se dă mai mare leafă preoților cu calificăție superioară, pentru ca aceasta să servească oarecum de impuls celorlalte autorități bisericesti pentru ca să se silească și ele și să dea o astfel de calificăție alumnilor lor. Ea zice astfel: (cetește) „Prin această restricțiune proiectul dorește să servească scopuri generale omenești, și în special scopurile naționale, de vreme ce pe de o parte pe cei cu calificăție superioară îi face să ajungă la venituri mai mari, iar pe de altă parte va exercita o influență îmbolditoare asupra confesiunilor, ca pe cariera de preot, care e însemnată și din punctul de vedere al statului, să lase cât mai mare teren pentru elementele cu o cultură mai înaltă“.

On. cameră însă nu bănuiește, că pe lângă această nobilă declarație, pe care de fapt o primește necondiționat orice om cult, e între dispozițiunile și argumentarea d-sale mai sunt și alte împrejurări secundare. Pentrucă legea mai are o dispoziție, și aici apoi se bat în capete cu vorba și fapta. Paragraful al 3-lea al articolului XIII din legea din 1909 zice că acel post de preot care până în 1 Ianuarie 1910 a fost complinit printr'un act de clasificăție inferioară, numai atunci poate avea șanse la un venit mai mare, dacă numărul credincioșilor respectivei comune bisericesti trece peste 800, și dacă suma necesară întregirii, sau jumătate din 800 cor., i-o asigură pentru totdeauna comuna bisericască.

(Va urma).

Reviste.

Sinod diecezan catolic. Pornind din principiul, că în dieceză toată iurisdicția e a episcopului diecezan, biserica catolică nu prea cunoaște instituția sinoadelor. În Ungaria bunăoară nu s'a ținut sinod de nouăzeci de ani. Astfel toate chestiile bisericești se resoalvă prin decrete și dispoziții episcopoești. Episcopul romano-catolic al Alba-Iuliei, contele Mailath Gustav, ne mai ținând seamă de această tradiție împietrită a convocat în zilele aceste sinod diecesan la reședința episcopoească. Se desbat cu aceasta ocaziune mai multe chestii de ordin bisericesc și social. În Ardeal s'a ținut cel din urmă sinod catolic în anul 1882.

România. 800,000 soldați a mobilizat România, cari la prima chemare s'au înrolat la regimentele lor. Numărul voluntarilor este de asemenea respectabil. Oameni de toată vârstă și condițiile își ofer serviciile lor patriei, și gesturile patriotice ale unui Nicolae Iorga, Lahovari senator și locotenent în rezervă, Emanuil Antonescu prof. universitar și fiul său Nicolae Antonescu și alți mulți, sunt pildele înflăcărare ale patriotismului de care sunt cuprinși cetățenii români.—Mobilizarea și numărul mare al combatanților are de scop ca România la o eventualitate să fie apărată la mai multe fronturi.

Prefecții au dat ordin, ca seceșișele să se țină mai întâi în satele mobilizate. Banca națională a deschis o colectă pentru ajutorarea familiilor celor plecați în războiu, iscăbind 200,000 lei. A fost o scenă extraordinar de emoționată, când funcționarii ministerului de culte s'au prezentat ministrului Disescu înainte de plecare la luptă. Ministrul abia a putut să vorbească de plâns, i-a îmbrățișat apoi zicându-le: »Mergeți cu bine și să vă reîntoarceți victorioși, de familiile voastre se va îngriji țara«.

Războiul balcanic. Telegramele mai nouă anunță, că luptele dintre aliați sunt foarte înverșunate. Grosul oștirii bulgare e îndreptat spre Piroet, care e calea cea mai scurtă la Niș și Belgrad.

Acți e concentrată, în mare parte, și armata sârbească, încât în tot momentul se așteaptă lupta decizivă, ce va avea loc, probabil, la vre-un punct aproape de granița sârbo-bulgară. În Sud, pe riul Vardar, decurge lupta la distanță de peste 100 klm. în jurul orașelor Körprüli și Istip. Bulgarii forțază aci trecerea trupelor lor în Macedonia, pentru a zădărnici cooperarea trupelor grecești cu cele sârbești.

Luptele greco-bulgare decurg de asemenea la două fronturi. Grecii a-

tacă linia Seres—Nigrita—Kukus forțând trecerea spre Salonic. Pe al doilea front la Gevgheli și Dorian luptele se dau la ambii țărmuri ai riului Vardar.

Despre lupte decisive până acum la nici un front nu se face amintire, deși bulgarii atacă înverșunat fronturile sârbești și unele telegrame anunță că Vrania, la granița sudică a Sârbiei, ar fi fost ocupată de bulgari. Dacă știrea aceasta se va adevăra, atunci oștirea nordică a Sârbiei e amenințată, ca să fie încunjurată și va trebui să se predeie. Altcum presa austriacă vorbește consecuent de învingeri strălucite bulgărești, ceea ce nu e verosimil și se explică din împrejurarea, că monarhia simpatizează prea mult cu Bulgaria. De aceea știrile provenite din sursă austriacă sunt a se lua cu toată rezerva.

MAI NOU.

Știrile colportate de presa austriacă despre învingerile Bulgarilor s'au dovedit neîntemeiate. Astăzi întreagă presa Austro-Ungară, mărturisește că bulgarii au fost înfrânți pe întreagă linia, încât Bulgaria intenționează să ceară întervenirea Austriei ca ostilitățile să fie curmate în timpul cel mai scurt. De altă parte se anunță că în tabăra sârbească s'a ivit un dușman mai îngrozitor de cât războiul: colera.

»*Militärischer Rundschau*« din Viena aduce știrea că situația oștirii bulgărești, este critică pe toată linia. Bulgarii au fost siliți să se retragă. Iwanov comandantul corpului de armată ce operează în potruiva grecilor e amenințat că va fi încunjurat de greci și va trebui să se predea.

Sârbii au ocupat Istipul alugând trupele bulgărești spre Pechciov. Bulgarii și-au părăsit tot echipamentul de războiu și s'au împrăștiat în mare disordine.

Ocuparea Istipului.

Se zice că aripa dreaptă a oștirii bulgărești care a constat din cincizeci batalioane, a fost nimicită total. Lupta s'a dat în 2 și 3 Iulie la Bregalnița și a fost una dintre celea mai sângeroase. Prin învingerea aceasta linia de operațiune sârbo-grecă, e din nou restaurată.

România și Bulgaria.

Luni s'a întrunit conziliul de coroană în Sofia sub prezidența regelui Ferdinand, care s'a ocupat cu deamănuntul cu pretenziunile țării românești și la care au luat parte și șefii opoziției bulgare. Șefii opoziționali au urgitat îndeosebi împăcarea cu

România și au pretins ca ministrul prezident Daneff să demisioneze ca relațiile sârbo-bulgare să poată fi restabilite.

Rusia și Austro-Ungaria.

Presa rusească acuză monarhia Habsburgică că ea a pornit noul războiu balcanic. Rusia învinuiește diplomația austriacă că s'a opus ca statele balcanice să se supună arbitragului țarului, și le-a instigat la un războiu fratricid. Austria a cugetat că Bulgaria e capabilă să lupte la două fronturi, și va putea cu ușurință să constrângă Sârbia la teritorii noi neînsămnate.

Biruințe Grecești.

Oștirile grece au raportat asupra bulgarilor strălucite învingeri. Generalul Iwanof, care s'a lăudat că împotriva grecilor este suficientă o devizie bulgărească, este amenințat, că va fi prins cu toată oștirea. În zilele din urmă i-s'a dat însemnat ajutor militar și i-s'au trimis trupe dela Ciatalgea, din Galiopoli, Dimotica și Bulair. Cu toate acestea trupele bulgărești au fost zdrobite, iar grecii au ocupat Seeresul și sunt stăpâni pe linia ferată ce duce dela Ciatalgea la Constantinopol.

† Ștefan O. Iosif.

Poetul Ștefan Iosif s'a stins la București, în cea mai frumoasă vârstă, în deplină vigoare a forței de muncă și a strălucitului său talent, de care literatura noastră lega încă atâtea nădejdi.

Poetul Iosif era ardelean și a rămas ardelean în întreagă opera sa literară.

Colaborase înainte la mai multe reviste dar dela 1901, când apare »Sămănătorul«, Iosif își stabilește definitiv locul de fruntaș al literaturii noastre. Era un talent liric de mâna întâi, și fondul poeziilor lui este totdeauna curat și limpede, ca undele unui izvor de munte. El cântă dragostea de viață, dragostea pentru natură și pentru trecutul istoric cu figurile lui mari, pentru prezentul cu zbuciumările ce agită sufletul neamului, cum a fost în recenta lui poezie »La arme!«

El ne-a lăsat vre-o nouă-zece volume literare, conținând în cea mai mare parte poezii lirice, apoi traduceri măestre din literatura universală, un poem epic, pieze teatrale, între cari se remarcă în vremea din urmă, traduceri din Shakespeare și Schiller.

Moartea lui atât de timpurie înseamnă o pierdere reală pentru literatura noastră.

Odihnească în pace!

La arme.

Veniți, veniți apărători ai țării!
Veniți, că sfânta zi a răsărit:
E ziua mare a reinălțării
Drapelului de gloanțe zdrențuit!

Veniți din toate unghiurile zării
Să cucărim ce-avem de cucărit!
La arme cei de-un sânge și de-o lege!
La arme pentru Neam și pentru Rege!
Când Patria ne chiamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei s'alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

Ce credeți voi, noroade nesătule,
Că nu ne poartă grijă Cel-de-sus?
N'am infruntat noi năvăliri destule
Din Miază-Noapte, Răsărit și-Apus?
Adună'ți, Rege, oștile și du-le
La biruință-așa cum le-ai mai dus!

La arme cei de-un sânge și de-o lege!
La arme pentru Neam și pentru Rege!
Când Patria ne chiamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei s'alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

Cu-al nostru sânge-am scris al nostru nume
In cartea gloriosului trecut:
Și mulți dușmani ar vrea să ne sugrume
Dar până când mai stau Carpații scut,
Acel ce ne va șterge de pe lume,
Să știe toți, că încă nu-i născut!
La arme cei de-un sânge și de-o lege!
La arme pentru Neam și pentru Rege!
Când Patria ne chiamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei s'alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

Să știe toți că un popor nu moare
Când veacuri a luptat necontentit —
Și-i scris in cartea celor viitoare
Că va să vină ceasul preamărit
Când mândru străluci-va 'ntre popoare
Ca soarele, aici in Răsărit!

La arme cei de-un sânge și de-o lege!
La arme pentru Neam și pentru Rege!
Când Patria ne chiamă sub drapel,
Datori sunt toți copiii ei s'alerge,
Să-l apere, să moară pentru el!

Cătră On. Cetitori.

Ajunși la jumătatea anului, rugăm pe On. Cetitori să binevoiască a-și renoi abonamentul.

Indeosebi adresăm rugarea, cătră cei-ce se află in restanță de mai mulți ani, să își achite datoria, căci foaia nu li mai poate aștepta.

Administrația.

Diverse.

Din cauza sfintei sărbători de Sâmbătă numărul proxim va apare numa Marți.

Din cauza aglomerării de material a trebuit să suprimăm foiața in numărul de azi.

In atenția alegătorilor români. In anul școl. 1912/13 la „Cursul administrativ din Marosvásárhely“ au terminat următorii: Vasile Cloaje, Livius Mureșian, Ioan Mălaiu, Nicolae Muntean, Simeon Ursu, Septimiu Petru Simu, Petru Petrovai, Alexandru Firez, și Valeriu Tomuția.

Sunt rugați toți cei interesați și doriți de a avea oficianți români in administrație a se adresa la sus numiții absolvenți.

Procesul preoții noastre sătmărene, intentat de procuratura din Sătmăre pentru atitudinea deamnă și corectă, ce aceștia au dovedit față de noua episcopie de Hajdudorog, se va dezbate, după toată probabilitatea, încă in jumătatea a doua a acestei luni.

Sunt acuzați 31 din Moftinul-mic, iar apărarea lor o iau cei mai distinși avocați români din Ungaria. Procesul promite a lua proporții uriașe.

Abiturienții gimnaziului rom. din Beiuș. Examenul de maturitate dela acel gimnaziu s'a început in 24 Iunie și a durat până in 28/VI. Trimis dela guvern a fost d. Ștefan Szentimrei, directorul gimnaziului de stat din Sibiu, iar trimis episcopesc Rev. d. Ilie Stan prof.-canonic. Au fost 34 inși, dintre cari la examenul de clasă nu a căzut nici unul. La examenul scripturistic s'au prezentat cu privațiștii 39; nefind respins nici unul pe baza examenului scripturistic la matură au fost tot 39, dintre cari au fost maturi cu notă *eminentă* 4: Alesandru Cămpian, Demetriu Cordoș, Cornel Roșu și Geza Szirmai; cu notă *bună* 7: Ioan Crețiu, Ioan Ilie, Iuliu Kávási, Ioan Oravițan, Vasile Onea, Grigoriu Petrașcu și Teodor Stanca; cu notă *suficientă* 18: Amos Borban, Gavril Cosma, Cornel Crișan, Ioan German, Victor Ghergar, Diosiu Iana, George Kisvási, Andreiu Lazin, Vasile Micu, Demetriu Nyistor, Teodor Păcaș, Simion Pop, Vasile Radu, Ioan Sarca, Onoriu Șerban, George Sfura, Eusebiu Ștefan și Grigoriu Tordai. 10 inși au căzut din un studiu și așa sunt îndrumați la corege peste 3 luni. Dorim să se publice rezultatul acesta să știe lumea românească, că și din gimnaziul din Beiuș — de și cu limbă de propunere maghiară — an de an iasă un număr frumos de mlădiță tinere, cari au să fie tot atâți propagatori, tot atâți apostoli ai iubirii de neam, lege și limbă.

† **Harie Chendi.** La încheierea numărului. primim știrea, că criticul *H. Chendi* atât de cunoscut publicului prin articolele lui de critică literară, plină de vervă, a murit la București, in spitalul Pantelimon, unde era bolnav de vr'o doi ani. A colaborat la foile literare „Familia“, „Convorbiri literare“, „Sămănătorul“, „Vieța literară“, „Luceafărul“, „Tribuna“, distingându-se prin limba lui aleasă, cunoștințele lui bogate, spiritul fin critic cu nuanțe de ironie. Are 8 volume de critică literară și traduceri și rămâne după decedatul material inedit câteva volume.

Căsătoria regelui Emanuel. In trei Septembrie va fi căsătoria lui Emanuel, fostul rege al Portugaliei, cu Augusta Victoria, principesa de Hohenzollern.

Hymen. Valeria Veturia Petruția și Emil Iustian își serbează cununia Duminecă in 20 Iulie 1913, la 5 ore p. m. in biserica gr.-cat. din Velcheriu.

— Victor Avram și Valeria Pop anunță cununia lor ce va avea loc la 17 Iulie in biserica gr.-cat din Unimăt.

Petrecere. Curătoratul bisericesc gr.-cat. din Dragomirești invită la sfințirea de biserică săvârșindă prin Dr. Vasile Hossu episcopul Gherlei in 12 Iuliu n. a. c. la 9 oare a. m.

Inteligența română din Lechința și jur învită la Petrecerea de vară cu dans precedată de concertul dat de corul teologilor de Blaj ce se va aranja in 20 Iulie st. n. 1913 (a 2-a Duminecă după Săn-Petru) in pavilionul „Coroana“ din Lechința.

Tragedia omului in Cinema-tograful din Blaj. Cinema-Edison al dlui Marele va aduce *Duminecă* in 13 a. l. c. un film, in lungime de 2000 metri, asupra căruia atragem atențiunea publicului nostru. Va fi o priveliște, de care puține pot să ni-se dea in provință. Titlul piesei este: *Tragedia omului* in șapte acte. Schițăm pe scurt cuprinsul. După lupta, ce a avut loc, între ingerii buni și răi, Satan se ridică infuriat, cu gândul să ducă lupta mai departe. E aruncat din cer și ajunge pe pământ între niște stânci. Satan, văzându-se alungat din cer, joară răzbnare, își ia zborul și ajunge la o pădure, unde era cea dintâi păreche de oameni. Ii amăgește luându-și forma șerpelui, apoi li-se oferă de conducător. El provoacă dușmănia dintre Cain și Abel, îndemnându-l pe acela la cel dintâi omor. Copiii ucigașului sunt și ei lacomi și întemeiază cu Cain cel dintâi oraș. Satan il învață pe Nimrod să-și facă spadă și in lupta cea dintâi Cain rămâne mort. — Nimrod are mustrări de conștiință și pentru a se simți la adăpost, ridică turnul Babilonului, care se prăbușește.

Un alt tablou ne conduce in Ierusalim, unde Mântuitorul vorbește despre viitoarea stăpânire a păcii și a dreptății. Satan îmbracă haina de fariseu, ia un paralytic, il duce in casa Martei și Mariei și Mântuitorul il vindecă. Atunci Satan recurge la învățăcelul trădător, încercând mai întâi să-l amăgiască pe Mântuitorul, arătându-i toate bogățiile lumii, dar când nu izbutește, induplecă pe învățăcelul Iuda ca să-l tradeze. Invățăcelul trădător se spânzură, după ce a avut viziunea îngrozitoare a *patimelor Invățătorului*. Urmează Invierea și lespedea mormântului cade pe Satan. Tabloul următor e din evul mediu, cu scene din vieța monahilor din claustru.

Tabloul următor e luat din vieța unei capitale moderne, unde Satan încearcă iar să facă intrigi nimicind o idilă de dragoste, și provocând grevă între muncitorii de fabrică dar fără să reușască.

Atragem atențiunea publicului nostru asupra acestui film, in care va avea ocazie să admire atâtea tablouri minunate din lumea veche, din evul mediu și din zilele noastre.

Noi săpături in Acquincum. In apropierea Budei vechi, unde si azi se văd ruinele orașului Acquincum, se zidec niște locuințe pentru muncitorimea de prin fabrici. Inainte de a se începe zidirea s'au făcut noi săpături, aflându-se multe și interesante lucruri vechi de pe timpul romanilor. S'au găsit instalațiuni pentru scalde, case de locuit, ruine de prăvălii cu străzi și nește coridoare șerpuitoare, cari conduc intr'o cellă separată, ce pe vremea romanilor era biserică. Nu se știe până acum, că in cinstea cărui zeu a fost ridicat acest templu. S'au aflat pietrii dela altare și obiecte de lut. Să dă cu socoata, că aici ar fi fost locul unde se fabricau statuetele lui Venus. Toate obiectele aflate se păstrează cu mare grige in muzeul aquinicum, unde sau și depus.

Primire frumoasă. Il. S. Episcopul Vasile al diecesei Gherla, a fost primit cu mare bucurie și pompă în Sigetul Marmăției, unde a făcut vizitație canonică. La hotarele comitatului l'a primit comitele suprem, contele Sigismund Perényi în fruntea unui frumos banderiu de peste o sută de inși. De față a fost aproape toată preoțimea din dieceză.

Pădure uriașă în flacări. În statele unite din America de nord, în apropierea statului Ontario a izbucnit un foc cumplit, nimicind o pădure întreagă. Statele vecine de lângă Ontario încă sunt amenințate de acest pericol. Focul a nimicit stâlpii de telefon și telegraf, a împiedecat circulația trenului. Pagubele sunt enorme.

Noua statuă a Maiestății Sale. În 18 Iulie vor fi mari serbări în Mödling. Atunci se va face dezvălirea statuei turnate din bronz a gloriosului nostru Monarh. Statua e opera lui Benks, iar planul alui König.

Cupeu de tren în flacări. Un tren de povară, ce se apropia de Graț, nu se știe din ce cauză i-s'a aprins un cupeu, în care erau doi cai și un servitor. Caii au ars cu totul încât sau făcut scrum, iar servitorul s'a ales cu niște răni mortale. Nu se crede că va rămânea în viață.

Illuminare cu gaz suteran. Direcțiunea căilor ferate ungare a hotărât, ca la toamnă să introducă în vagoane iluminarea cu gaz suteran. Spre scopul acesta vor fi montate în terminul cel mai scurt 85 vagoane și astfel pe liniile Piski-Petrojeni-Caransebeș; Sibiu-Vințu de jos și Sibiu-Copșa mică vom avea în curând lumină de gaz suteran în vagoane. Lucrările trebuincioase decurg deja în lucrătorile dela Piski.

Aviz colaboratorilor noștri: Nefiind membrii redacției noastre peste vară stabili în Blaj, rugăm pe iubii noștri colaboratori ca epistolele să le trimită la: Redacția și Administrația *Unirii*, Balázsfalva.

Gaz suteran. În Zahul Câmpiei între Sărmășel și Ludoș s'au aflat noi teritorii de gaz. Fântâna dela Zah e de 103 m. afundă și liferează zilnic 108,000 metri cubici de gaz. Până acuma sunt 16 fântâni de gaz, cari sunt capabile să lifereze zilnic 2 milioane de metri cubici. Dacă însă sondajile s'ar urma până la adâncimea fântânii dela Sărmășel, cantitatea aceasta ar putea fi duplicată. La toamnă va fi condus gazul pe țevi la Turda, unde se va întreprinde deocamdată la mai multe fabrici. Lucrările necesare sunt în curgere, iar țevile sunt așezate dela Turda până la Agârbiciu. De gazul dela Sărmășel se interesează în deosebi un consorțiu englez, care spre scopul acesta are la dispoziție 100 milioane. În zilele acestea a venit din însărcinarea guvernului din Londra secretarul legațiunii engleze din Viena, care a luat informație la fața locului. În cercurile industriale se așteaptă cu nerăbdare tratativele întreprinse de guvernul din Budapesta în privința aceasta.

Explosia unei bombe. Pe străzile Lissabonei, un băiat ducând o bombă a scăpat-o. A și explodat la moment, copilul a murit pe loc, iar un muncitor din apropiere a fost grav rănit.

Atentat în contra lui Alfonso. În 4 l. c. când regele sosi cu automobilul să prezidieze consiliul de ministri, la poartă un necunoscut a sărit pe la spate în automobil.

La moment însă a fost prins. Îl chiamă Paul Fernandez. Buzunarele lui îi erau pline de fărâme de sticlă.

De ale aviațiunii. În apropierea Mohaciului aviatorul Stefan Bobos făcea deprinderi cu aeroplanul pe deasupra unor muncitori, cari lucrau la câmp. Voind să se informeze de ceva i-a întrebat că: unde sunteți dvoastră? Oamenii de spaimă n'au putut să spună decât atâta: Pe pământ...

Gimnaz pentru fete în Cluj. Cu prima Septembrie 1913 se va deschide în Cluj, pe lângă școala superioară de fete un gimnaz complet pentru fete. Elevele din clasele I—IV vor studia împreună cu celea din clasele civile, iar elevele din clasele V—VIII separat. Edificiul școlii civile se va mări să fie corăspunzător.

Eroul zilelor de azi. În aviație până azi cel mai mare erou e tinărul de douăzeci de ani, Brindejoc. El a plecat cu aeroplanul său din Paris în ziua de 10 Iunie a trecut prin Polonia, de aici Santpetersburg, Stocholm, Copenhaga, Haga, și iarăși la Paris. Calea aceasta eliptică lungă de 5000 km. a făcut-o în timp de 8 zile. În ziua primă a zburat din Paris la Varșovia în timp de 12 ore făcând o cale de 1400 km; cale pe care trenul accelerat o percurge în 29 ore. În calea lui obositoare a dat și de piedeci mari; sa luptat cu vântul, s'a coborât în locuri necunoscute, a fost silit să se orienteze în ținuturi pe cari nu le cunoștea a trebuit să sboare peste mare și altele. Despre reîntoarcerea a spus parisienilor că în 2 Iulie d. a. la patru ore va sosi îndărăt. Și de fapt marele aviator, conform spuselor lui în aceiași zi la orele patru și câteva minute a și coborât pe teritorul Vilanconblay. Până azi Brindejoc a obținut cel mai mare record în ale aviațiunii.

Convocare. Comitetul despărțământului Sătmar al „Asociațiunii“, convoacă prima adunare generală cercuală pe Duminica, 10 August st. n. a. c. înainte de a. la 11 ore în comuna Mădăraș.

Convocator. Comitetul despărțământului Ludoș al „Asociațiunii“, convoacă adunarea cercuală pe ziua de 12 Iulie st. n. a. c. la orele 2. d. a. în localitatea școlii române din M-Ludoș.

Necrolog. † Emilia Spinean, fca preotului din Revășel, după un morb scurt, a adormit în Domnul la 30 Iunie și s'a înmormântat în 2 Iuliu a. c. Fie-i somnul lin.

— † Dr. Cavril Suciu avocat, în Hațeg a repausat în 5 Iulie în al 46-lea an al vieții.

— † Terezia Sigarteu a repausat în 5 Iuliu a. c. la 10 a. m. în al 20 an al etății.

Odihnească în pace!

Sirolin
„Roche“

Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație.

In morburile de plămâni,
Cataruri bronchiale,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.

Se află în toate Apotecile
cu 4 Coroane sticlă.

Partea Literară.

Despre vieța curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Dacă cineva mi-ar cere sfatul, că oare să meargă la teatrul ori ba, i-aș răspunde, ca să-și deschidă bine ochii să vadă ce pieză se predă, ca se nu nimerească într'o peșteră a fărădelegilor. Dacă află dela oameni cinștiți, că se predă o pieză onestă, atunci să meargă, dar altcuu mai bine să renunță la „plăcerea artistică“, căci aceasta merge spre dauna morală. Nu de mult am cetit, că un dramatic francez a interzis fetelor sale să meargă la teatru și nu le-a permis să vadă nici chiar lucrările sale. De bună seamă, că omul acesta și-a iubit copiii și nu a voit să fie însuș cauza ruinei lor.

Nimenea să nu se încreadă în puterile lui! „Nu mai sum copil“, „știu ce e bine și ce e rău“, „eu caut numai arta și nu imoralitatea“, așa își scuza unii asistarea la bucățile imorale.

La aceasta încă numai atâta răspund, că e aproape minune, ca să nu aivă influință păcatul sub masca strălucită a artei. Sfântul Augustin, care a fost un om nu de toate zilele, scrie despre vieța lui dinnainte de întoarcere: „Reprezentatiile teatrale pline de imoralitate m'au cuprins în vârtejul lor.“

De altcuu sum de părerea, că nici un om cuminte nu va merge într'un loc inficiat de coleră sau ciumă, numai ca să-și pună la probă puterea de rezistență.

21. Seducătorul în salele de bal.

Consulul turcesc a fost invitat odată la un bal de curte în burgul din Viena. Un timp a privit jocul damelor și domnilor din familiile înalte, apoi s'a întors repede spre vecinul său, un diplomat și l'a întrebat: „oare ce capătă domnii pentru jocul de azi? Diplomatul agrăit a rămas surprins și crucit la auzul acestei întrebări, dar reculegându-se i-a esplicat, că domnii dansează pentru plăcerea lor și nu pentru bani. „Să mă scuzați“ răspunse consulul turc, „la noi dansează pentru bani sclavele, să amuzeze pe domni și de aci îmi vine greșala.“

Dacă se începe astfel tractatul, de bună seamă, că scriitorul acestor șire nu e mare prietin al jocului, nu e drept că gândul acesta îți vine în minte iubite cetitorule?

Dar așteaptă puțin căci nu e bine să judece cineva prea ușor. Ce e dansul? Dansul e o mișcare pe tact și sistematică a trupului, care se întâmplă de comun la sunetul muzicii. În mișcările cadentate ale trupului, de sigur, că nici un moralist nu va descoperi ceva rău nici cu sticla măritoare. Ce e drept, e drept. Ba în dans se poate manifesta uneori și ceva farmec, și artă. Așa s'a întâmplat, că împăratul David a jucat înaintea sicriului

legii, iar spaniolii au introdus jocul chiar și la s. liturgie; fiind conduși de cugetul, că toate artele trebuie să steie în serviciul lui Dumnezeu. În Toledo din Spania până în ziua de astăzi, la Înălțarea Domnului 6 tineri joacă înaintea s. Euharistii. Au fost episcopi riguroși, cari s'au scandalizat de aceasta și au denunțat faptul la Roma. Mitropolitul din Toledo a spedit pe dansatori la Roma arătând papei în mod intuitiv despre ce e vorba. Văzând pontificele jocul maiestros, lin și frumos al tinerilor s'a exprimat: tolerari posse, ar fi pagubă să se steargă astfel de datini.

Dacă teologi moralisti și alți bărbați serioși își ridică glasul în contra dansului, aceasta o fac pentru împrejurările dansului. Căci dacă considerăm jocul de astăzi cu toate circumstanțele lui, deodată își pierde chipul său nevinovat. Dansul în forma de astăzi e invențiunea popoarelor creștine europene. Cei vechi nu cunoșteau jocul cum se practică astăzi, bărbați cu femei. Cetățeanul roman privia dansul, dar el nu juca căci îl socotea de nedemn pentru un bărbat. „Nemo sobrius saltat“ nimeni nu joacă treaz fiind, zice Cicero, filosoful Romanilor și din cuvintele aceste se vede părerea ce o avea poporul roman despre dans. La popoarele cele vechi, femeile erau desprețuite, iar jocul îl socoteau de ocupațiunea femeilor. Tot astfel purced până în ziua de azi și popoarele bărbare ale Africii și Aziei: bărbații sau numai privesc la jocul femeilor, ori dacă joacă ei atunci eschid pe femei dela petrecere.

Creștinismul a schimbat fața lumii, a adus un nou spirit în viață. Relațiunea dintre bărbat și femeie în creștinism e cu totul alta ca la păgâni. Femeia e egală cu bărbatul. Relațiunea între bărbat și femeie e sfântă și sublimă. Creștinismul a regulat raportul dintre cele două sexe cu legi aspre, cari normează în cele mai intime cugete ale sufletului.

Se'nțelege, că legile aceste au fost neplăcute pentru natura stricată a omului. Mîntea omenească a început a se gândi, cum ar putea să laxeze legile severe ale creștinismului și apropierea celor două genuri să o facă mai liberă; și în urma acestei niuzințe au ajuns la descoperirea genială a dansului în forma de azi, care nu este altceva decât eludarea, încungiuirea spiritului religiunii creștine și a legilor ei.

Legea lui Hristos a ținut și ține de lucru oprit, ca un bărbat și femeie străină să se cuprindă și îmbrățișeze, să se uite unul în ochii celui alt cu patimă și intimitate. Viclenia omenească a știut găsi jocul și astfel lucrul oprit, sub masca jocului a devenit deodată iertat.

Aceasta-i psihologia genezii dansului modern.

Trebuie să mai amintesc pentru apărarea celor vechi, că jocurile lor, atât din punct de vedere artistic și estetic, cât și al onestității, era cu totul deosăbit de dansul de astăzi. Între dansurile moderne foarte nerușinat e valzerul luat dela germani. E destul de fără rușine și când se numește Sake-valzer. Legătură mai apropiată are cu polca-pede. Și mai întâi e lucru de tot răspundător din punct de vedere al bunului gust mișcarea ne bună în cerc. Nu odată se întâmplă de dansatorii în învîrtirea amețitoare își pierd echilibrul și cad amândoi la pământ. Dacă s'ar întâmpla lucrul acesta pe stradă,

numai în văzul la puțini oameni s'ar rușina mult. În sala de bal nu se genează, chiar dacă i-ar privi trei sute de părechi, se culeg de jos și se învîrt mai departe.

Dar mai mult trebuie condamnat valzerul, din punct de vedere moral. Proverbul zice, că spune adevărul și-ți vor sparge capul, dar eu sum de părerea, că adevărul e mai presus de toate și ceea ce e adevărat nu vor putea face de neadevărat milioane de dansatori, de aceea chiar de aș ști, că cetitorii mă vor judeca, nu pot să retac adevărul. Atitudinea, poziția aceea, în care se află dansatorul cu dansatoarea la valzer e necuviincioasă și periculoasă. Obrazul aproape se lipește de obraz, privirile se întîlnesc, respirația se contopește, prin învîrtirea nebună se inferbântă sângele, încât jucătorii sunt ca amețiți de cap, agitația se potențiază prin beuturile alcoolice; a te îmbrățișa strâns cu o persoană străină între astfel de împrejurări când se aud și bătăile vehemente ale inimii, dacă nici aceasta nu e necuviincios și periculos, atunci putem zice, că numai este nimic pe suprafața pământului neonest și primejdios.

Poate îmi va replica cineva: oamenii de azi s'au obicinuit cu lucrurile de aceste. La aceasta trebuie să îi răspund, că datina nu poate consfinți astfel de lucruri, nuditatea popoarelor din Africa sau America nu devine lucru onest prin aceea, că oamenii de pe acolo s'au datat așa. Nici un obicei nu poate face valzerul joc onest. Dacă s'ar îmbrățișa în forma aceasta un tinăr cu o fată în societate sau pe stradă, ce credeți ar fi cuviincioasă purtarea lor?

Oamenii de comun zic, nu merită să mai faci vorbă despre astfel de lucruri, când și așa nu poți ajunge la nici un rezultat. În loc de multe argumente mai bine las să urmeze o întâmplare interesantă.

(Va urma)

Raport

despre activitatea societății de lectură „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj, pe anul societar 1912/13.

(Continuare.)

Societatea a ținut 6 șed. ordinare-administrative, 1 șed. extraordinară și 6 șed. literare, dintre cari două comemorative și anume una publică-festivă, în prima Duminică de după Rusale, cu ocaziunea împlinirii alor o sută de ani dela nașterea marelui bărbat român G. Bariț. Atunci s'a celebrat în catadrală un părăstas, la inițiativa societății noastre, pentru sufletul lui, iar după sf. liturghie în sala de gimnastică dl. președinte Ion Crișan a ținut o conferință despre viața și activitatea lui G. Bariț. Prestațiunile corului au fost răsplătite cu aplauze frenetice, iar ziarele s'au pronunțat foarte elogios despre această ședință.

Cealaltă ședință comemorativă s'a ținut privat, cu prilejul aniversării morții neataului nostru rector Dr. Augustin Bunea, căci în anul acesta trece peste pragul seminarului cel din urmă curs dintre elevii, cari au avut fericirea de-a sta sub imediata lui conducere, și cari au avut totodată nefericirea de-a asista și la trecerea din viață a celui mai drag părinte. Dl. președinte de data aceasta a vorbit despre „Bunea ca apărător

al autonomiei noastre bisericești“, arătând totodată, cât e de legitimă dorința tuturor, ca pe acest mare bărbat să-l avem în mijlocul nostru acum, când vremile sunt atât de grele.

În general activitatea literară a societății a mers înainte și în anul acesta. Cu totul au intrat 14 lucrări, dintre cari s'au cetit 11, trei sunt traduceri. Au fost premiate trei lucrări.

Temele predilecte sunt de obicei din domeniul teologiei, sociologiei și istoriei bisericești, mai puțin dintr'al literaturii frumoase. Aici țin de potrivit să amintesc, că „Economul“ din Cluj, vrînd să dea activității noastre o direcție mai practică, mai apropiată de rostul muncii noastre ca fitori preoți dela sate, ca și în trecut, așa și în anul acesta a pus la dispoziția societății un premiu de zece cor. pentru cea mai bună conferință populară, ce se va ceti în ședințele noastre. Prin aceasta se deschide un câmp tot mai larg pentru cultivarea și îndeletnicirea noastră cu prelegerile populare, de cari noi avem atîta lipsă, și din cari poporul va trage atîta folos.

Tot în anul acesta tipărim „Pregătire la moarte“ ediția II revăzută și îndreptată după cea mai nouă traducere germană. Străduința și munca intensivă ce am depus-o la îngrijirea acestei ediții încă-i o garanță de reușita ei. Planul nostru a fost ca cel mult Rusale să fie tipărită, dar din motive absolute independente de noi, va fi gata numai Septemvrie. Dorința noastră ar fi ca cel puțin dintre preoți, să nu pregete nici unul, de-ași procura această carte foloșitoare.

La ședințele literare s'au declamat poezii din diferiți autori.

Idea concertului obișnuit, în anul acesta am crezut că-i mai bine să o abandonăm din mai multe motive, dar mai ales pentru scumpetea de bani, ce-a bîntuit în țara întregă.

(Va urma.)

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Grușița.**

Licitație minuendă.

Pentru clădirea prin întreprindere a unei biserici nouă în parohia gr. cat. română **Chirales** (Kerlés — comitatul Szolnok Doboka) prin aceasta se vestește concurs de întrecere pe ziua de 20 Iulie a. crt. la 10 ore a. m. în sala școlii confessionale gr. cat. din loc.

Întreprinzătorul va da lucru și material, adecă biserica gata. — Prețul de strigare e 21377 cor. și 20 bani, iar vadiul se fixază 1000 cor. bani gata. — Planul, preliminariul și condițiile se pot vedea la oficiul parohial din loc în cele trei zile dinainte de ziua prefriptă pentru licitațiune și în ziua licitațiunii până la ora fixată.

Chirales la 4 Iuliu 1913.

Alexandru Anca par. gr. cat.
Morariu Ioan curator primar.
(43) 1—1

Onorate domnule!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, am deschis în Budapesta un

Birou de informații și agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Esoperez rezolvarea grabnică a diferitelor rugări făcute către oricare ministru, Curie ori alt oficiu. În cauze de licențe, de căsătorie și alte drepturi esoperez rezolvare în cel mai scurt timp posibil.

Prin mine se pot comanda pe credit în rate de 5—6 ani cu prețuri efitine oricare sistem de motoare de benzină, ori de oloiu brut ori de gaz. Tot felul de mașini de trăierat, tot felul de mori cu petri fine și motoare trainice, tot felul de automobile, pompe și ferestreie și alte rezizite economice. Toate acestea vor fi garantate pe mai multă vreme și vor fi cumpărate dela cele mai vestite fabrici, — deci din mână primă, — și nu dela agenturi jidovești. Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini dela agenți, au fost înșelați, căci neștiind țărani români ungurește, au iscălit contracte a căror conținut nu l-au cunoscut, Planul meu este ca

să-i scutesc pe ai noștri de șarlataniile jidovilor și să-i scap de procese. — Il stătuiesc deci pe fieștecăre român doritor să-și cumpere ceva să-mi scrie ca să merg eu la dânsul ori să vină dânsul la mine să ne înțelegem, — iară de agenți jidovi să se teamă ca de foc și să-i scoată afară din casele sale.

Esoperez dela băncile mari din Budapesta imprumuturi pe amortizare de 20—50 ani cu procente mici și mijlocesc vânzări și cumpărări de moșii și păduri mari.

Cumpăr grâu, cucuruz, ovăs, boi, oi și porci. Tot felul de poame și legume, — cu un cuvânt tot ce are Românul de vânzare.

Caut agenți români pentru părțile locuite de români.

Pentru serviciul meu îmi plățiți o taxă după învoială. Cu stimă:

L. Olariu

Budapest.

II. Margit Körut 11 1/2 2.

În Buda lângă podul Marghithid.

(34) 11—25

Se află de vânzare la *Librăria Seminaridă din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4·30 cor. fco. Mărimea icoanelor ⁴⁵/₁₀ cm.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5·40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela *Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj* cu prețul 9·50 cor.

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tuse
vulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui Kaiser cu „trei brazi“

6050 atestate dela medici și
privati garantează succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri;
cutie cu 60 fleri se află la: *Carol Schiesl* farmacist Blaj. (34) 18—22

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali români gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la

finea anului 1912 K.	5,456,645·67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,889·43
Starea asig. răzilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 123.667,241—
	(viață „ 11.740,710—

Fenduri de întemeiere și de rezervă . . cor. 2.603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Perseane versate în achiziții cu cercouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(18) 49—?

La expozițiunea milenară d'în Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric

(43) 4—52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt prevăzute în partea superioară — ca violina — cugăuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toaco de metal.

Prețcurantari ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.